

ITÄ- JA POHJOIS-SUOMEN YHTEISET EDUNAJA-MISASIAT

Itä- ja Pohjois-Suomen erityisolosuhteet ja kansainvälisessä kehityksessä mukana pysyminen edellyttävät satsauksia TKI-toimintaan sekä rakenteellisia uudistuksia niin julkisella kuin yksityisellä sektorilla. Tämä tarkoittaa sekä palveluiden, tuotantoketjujen ja työn uudelleen järjestämistä, että alueen vahvuuksiin pohjautuvan TKI-toiminnan tukemista vihreän siirtymän ja digiloikan vauhdittamiseksi. Covid19-pandemia ja sen synnyttämät haasteet yhteiskunnalle ovat entisestään syventäneet uudistumisen tarvetta. Jotta Itä- ja Pohjois-Suomessa voidaan taata sekä elinkeinoelämän kestävä kasvua ja uudistumista tukeva TKI-toiminta, että yritysten ja kansalaisten tarvitsemat palvelut, tarvitaan nämä mahdollistavat lento- ja tietoliikenneyhteydet.

Kaikki maakuntien elinkeinoelämää ja kansalaisten palveluita kehittävä toiminta on aluekehittämistä, siksi kansallisissa strategioissa sekä tuki- ja elvytystoimenpiteissä tulisi huomioida aluelähtöisyys, kun toimenpiteitä ja tuen käyttökohteita valmistellaan ja valitaan.

Digitalisaatiolla ja monipaikkaisuudella vahvistetaan valtion toimintoja alueilla

Monipaikkaisuuden tunnistaminen lainsäädännössä ja toimenpiteitä sen tukemiseksi

Nykyajalle on ominaista monipaikkainen, liikkuva elämäntapa. Pendelöinti ja etätyöt ovat tätä päivää. Käynnissä oleva koronakriisi on lisännyt kotimaan matkailua ja vahvistanut monipaikkaisuuden merkityksellisyyttä. Tiheästi asutuilta kaupunkialueilta ihmiset haluavat vetäytyä maakuntiin, jossa he voivat oleskella turvallisessa ympäristössä, välttää ihmisjoukkoja, tehdä etätöitä ja käydä etäkoulua.

Tämä tilastoissa näkymätön väestö ei näy lainsäädännössä, jossa sidonnaisuus yhteen kotikuntaan on verotuksen, eri palvelujen, järjestelmien ja tilastojen peruslähtökohta. Liikkuva väestö vaikuttaa alueiden elinvoimaisuuteen ja tarpeisiin, mutta se ei näy palveluiden mitoituksessa tai infrastruktuurin kehittämisen perusteissa. Menestyvän maa- ja metsätalouden, korkeatasoisen osaamisen ja niihin liittyvän yritystoiminnan avulla turvataan ruoka- ja energiahuolto maan kaikilla alueilla. **Koko Suomen kannalta on elintärkeää pitää yllä palveluita ja taata hyvin toimivat tietoliikenne- ja kulkuyhteydet koko maassa.**

Monipaikkaisuus on otettava monipuolisesti huomioon lainsäädännössä. **Tarvitaan uudenlaisia verotus- ja palveluratkaisuja, joilla turvataan harvaan asuttujen alueiden kuntien elinvoima ja mahdollisuudet järjestää julkisia palveluita.** Digitalisaation tuomien mahdollisuuksien myötä e-kuntalaisuus tulee selvittää esimerkiksi Viron malliin.

Lisäksi tarvitaan myös elinkeinoelämää hyödyttäviä valtakunnallisia päätöksiä, joilla tuetaan harvaan asuttujen alueiden yritysten pärjäämistä. Näitä ovat esimerkiksi investointi- ja palkkatuet ja takausinstrumentit. Yhteisöllisyyttä tukevaa järjestötoimintaa ei pidä kahlita liialla sääntelyllä, vaan yhteiskunnan tulee kannustaa ihmisten omaehtoista toimintaa.

Valtion toimintojen ja julkisten palveluiden alueellinen saatavuus ja vahvistaminen

Suomen hallitusohjelmassa todetaan, että valtion työtehtäviä organisoidaan monipaikkaisesti ja älyteknologian mahdollistamaa paikkariippumattomuutta hyödyntäen. Lisäksi voimassa olevan lainsäädännön (567/2002, 349/2008) mukaan valtion yksikköjen ja toimintojen sijoittamisessa on otettava huomioon olemassa olevat ja kehittyvät osaamis- ja toimintokeskittymät. Keväällä 2020 valmistuneessa alueellistamisen uudistamisen strategiassa esitetään, että valtion läsnäolo alueilla perustuu vastaisuudessa entistä vahvemmin palvelujen ja viranomaisten tehtävien järjestämisen tarpeeseen. Digitaalisuus ja paikkariippumattoman työn luo uusia mahdollisuuksia työn ja palveluiden joustaville järjestämisuodoille ja asumisen monipaikkaisuudelle.

Valtion läsnäolo korvaa terminä alueellistamisen ja painotus siirtyy yksittäisten yksiköiden sijoittamisesta palvelutarpeisiin ja uudistuviin toimintamalleihin, uudet linjaukset eivät saa tarkoittaa sitä, että perinteiseen alueellistamiseen liittyvät mahdollisuudet unohdetaan. **Tulevaisuudessakin perustettavien valtion yksikköjen, lupatoimintojen sekä tutkimuslaitosten sijoittamisessa ja toimintojen ja tehtävien suunnittelussa on otettava huomioon olemassa olevat ja kehittyvät osaamis- ja toimintokeskittymät, palveluiden tarve sekä toimintaympäristön tuntemus.** Toimintojen maantieteellinen sijoittuminen ja hajautetut toiminnot edistävät maan tasa-arvoista alueellista kehitystä ja lisäävät työllisyyttä maan eri osissa. Alueellistamistoimenpiteitä tulee kohdistaa Itä- ja Pohjois-Suomeen niiden osaamiskeskittymien vahvistamiseksi. Myös valtion toimintojen supistusten vaikutukset on huomioitava päätöksissä.

Alueellistamistoimenpiteitä koordinoiva alueellistamisen koordinaatioryhmä pyysi 15.4.2020 kutakin maakunnan liittoa kuvaamaan lyhyesti keskeisimmät osaamis- ja toimintokeskittymänsä sekä tekemään esitykset valtion yksikköjen ja toimintojen sijoittamisesta tai vahvistamisesta maakuntansa alueella. Liittoja pyydettiin priorisoimaan vastauksessaan kolme keskeistä osaamis- ja toimintokeskittymää sekä näitä tukevaa esitystä valtion yksiköistä tai toiminnoista. Maakuntien tekemät alueellistamisesitykset kytkeytyvät maakunnissa jo olemassa olevaan osaamiseen ja vahvuuksiin, jota valtion toiminnot täydentäisivät ja omalta osaltaan vahvistaisivat. **Alueellisten osaamiskeskittymien vahvistamista tulee toimeenpanna vahvistamalla valtion toimintoja Itä- ja Pohjois-Suomessa maakuntien esitysten mukaisesti.** Esitykset tulee huomioida valtion alueellista läsnäoloa suunniteltaessa ja päätöksiä tehdessä. Lainsäädännön tulee olla alueellistamista mahdollistava, ei rajoittava.

Saavutettavuus elinvoiman edellytyksenä

Alueellisen lentoliikenteen kehittäminen

Alueellisen lentoliikenteen kehittämisellä vahvistetaan koko maan talouskasvua ja alueiden kansainvälistä saavutettavuutta. Suomen elinkeinoelämän näkökulmasta on erittäin tärkeää, että kaikki Suomen lentoasemat pidetään toiminnassa. Niiden kasvu ja toimintaedellytykset voidaan turvata vain lentoliikennettä kehittämällä. Nopeiden yhteyksien puute aiheuttaa myös riskejä terveydenhuollon, potilasturvallisuuden ja huoltovarmuuden kannalta. Lentoliikenteen tuoma saavutettavuus on tärkeä edellytys monipaikkaisuuden kehittämiselle.

Alueiden saavutettavuutta tulee kehittää pitkäjänteisesti strategisena kokonaisuutena ja lentoliikennettä tulee tarkastella sekä lentoasemien vaikutusalueiden, lentoyhtiöiden että lentoaseman ylläpitäjien näkökulmista. Tavoitteena on kehittää nykyistä lentoasemaverkostoa ja turvata siihen kuuluvien lentoasemien toimintaedellytykset pitkäjänteisesti. Finnair Oyj:n yksittäisillä päätöksillä ei tule vaarantaa maakuntien elinkeinoelämän vakautta ja toimintaympäristön ennustettavuutta. Liikennöinti on toteutettava markkinalähtöisesti.

Lentoliikenteen kehittämiseen alueilla halutaan panostaa. Alueiden, lentoyhtiöiden ja lentoaseman ylläpitäjän yhteistyötä on parannettu ja etsitty yhdessä kaikkia osapuolia hyödyntäviä toimintamalleja. Tätä työtä on jatkettava systemaattisesti. **Nykyisen lentoasemaverkoston toiminnasta ja lentoliikenteen jatkuvuudesta tulisi saada varmuus pitkällä aikajänteellä, jotta alueen elinkeinoja ja lentoyhteyksiä voidaan kehittää suunnitelmallisesti.**

Kainuussa, Keski-Pohjanmaalla, Lapissa ja Pohjois-Karjalassa on hyvät kasvunäkymät mm. metsä-, teknologia- ja kemianteollisuuden sekä energiatoimialojen, kansainvälisen matkailun ja arktisen kehityksen ansiosta, **joten niiden lentokentille kulkevaa lentoliikennettä ei saa päästää häviämään koronavirusepidemian vuoksi.** Maakuntien liittojen ja lentoyhtiöiden välisissä neuvotteluissa on syntynyt malli, jolla liikennöinti lentokentillä voitaisiin käynnistää nopeasti, mikäli valtio antaa siihen taloudelliset takaukset.

Samoin on tuettava koko Itä- ja Pohjois-Suomen lentoliikenteen uudistumista, lentokenttien monipuolisempaa käyttöä, sekä räätälöidä palvelujärjestelmää niin että lentoliikennettä voidaan hoitaa myös pienemmällä kalustolla. Alueiden kanssa on haettava aktiivisesti uudenlaisia ratkaisuja elinkeinoelämän ja harrastetoiminnan tarpeisiin sekä tuettava uudenlaisia innovaatioita ja palveluratkaisuja. Tällaisia voivat olla mm. sähkölentokoneisiin liittyvät innovaatiot sekä etälennonjohtopalveluiden kehittäminen.

Kattava laajakaistaverkko koko Suomeen

Koko Suomeen tulee rakentaa kattava valokuituverkko sekä nostaa yleispalveluvelvoitteen tiedonsiirtonopeutta 100 Mbit/s tasolle.

Digitaalisen infrastruktuurin kansallisen strategian 2025 mukaan digitaalinen infrastruktuuri edistää kilpailukykyä ja hyvinvointia mahdollistamalla jo tämän päivän digitaalisten palvelujen laajan käyttöönoton lisäksi tulevaisuuden ilmiöiden hyödyntämisen niin yksityisissä kuin julkisissakin palveluissa. Strategiassa asetettu tavoitetaso on sama kuin EU:n asettama eli vuoden 2025 mennessä tulisi kaikkialla Suomessakin olla saatavilla 100 Mbit/s yhteydet, joiden nopeus on mahdollista nostaa 1 gigabittiin sekä keinot tavoitteen saavuttamiseksi. Digitaalisen infrastruktuurin strategiaan tulee lisätä riittävä kansallinen tuki kaikille toteuttamiskelpoisille hankkeille.

Valtion talousarviossa tulee turvata valtion tukirahoitus kaikille toteuttamiskelpoisille hankkeille nopeiden valokuituverkkojen rakentamiseksi koko Suomen kattavaksi. Kunnilla ja rakentavilla operaattoreilla tulee taata varmuus jatkaa hankkeiden suunnittelua ja kehittää alueensa palveluja suunnittelemallaan tavalla. **Verkon rakentamisen vauhdittamista kunnilta vaadittavista kuntaosuuksista on luovuttava ja tuen on tultava kokonaan valtiolta.** Ehdoton vaatimus kuntaosuuksista ei saa asettaa kuntalaisia eriarvoiseen asemaan eikä estää valtion tuen saamista hankkeille. Laajakaistarakentamisen rahoitus on saatava entistä paremmalle tasolle, eri rahoituslähteitä hyödyntäen.

Uudessa kansallisessa laajakaistan valtioneuvostojen tukiohjelmassa tuen taso ja tukikelpoisten kustannusten määritelmien tulee olla samankaltaiset kuin maaseutuohjelman kyläverkkohankkeissa. Infran yhteisrakentamista ja kustannustehokkuutta edistetään velvoittamalla sähköverkko- ja teleoperaattorit jakamaan tulossa olevat hankkeensa yhteisrakentamisportaalissa siten, että eri toimijat pääsevät mukaan ja vältetään päällekkäinen maankaivuutyö.

Koillisväylän datakaapeli eli Arctic Link

Suomen menestystä rakennetaan alueiden ja kaupunkien vahvuuksien ja erityispiirteiden ympärille eri toimijoiden yhteistyöllä. Keinona menestykseen on koko Suomen monimuotoinen elinvoimapolitiikka. Yksi elinvoimaisuuden osatekijöistä on alueiden tietoliikenteellinen saavutettavuus maantieteellisen saavutettavuuden lisäksi.

Suomen valtion tulee edistää Koillisväylän tietoliikennekaapelin eli Arctic Linkin toteutusta Pohjoismaisen yhteistyön kautta, hyvällä valmistelulla ja suhteilla Venäjään. Aasian valtioiden ja kaupallisten toimijoiden kiinnostus on hanketta kohtaa kasvanut ja kaapelihankkeen valmisteluissa Cinia Oy on edennyt venäläisen toimijan, Megafonin, kanssa yhteisymmärryspöytäkirjavaiheeseen (MoU). Hankkeen toteutuessa Arctic Link tulee tarvitsemaan useamman Suomen läpi Eurooppaan varmistetun tietoliikenteen väylän, joiden nopeus ja kapasiteetti tulee olla riittävä. Reittien tulee kulkea sekä Länsi- että Itä-Suomen kautta. Itäinen reitti (vt5) on välttämätön alueen kansainvälisesti toimivien yritysten tietoliikennetarpeiden varmistamiseksi.

Kansainvälisen kiinnostuksen kasvaessa Suomen tulee hankkeen toteutuksen jouduttamiseksi laatia mahdollisimman pian selvitys maan sisäisten runkoverkkojen reitityksistä ja niiden nopeuden ja kapasiteetin riittävydestä ennakoitavissa olevaan tietoliikenteen kasvaviin tarpeisiin. Valtion rahoituksella tehtävän selvityksen perusteella voidaan määrittää tarvittavat reititykset, ennakoida lisärakentamisen tarve ja laatia hankkeen osakkaiksi ja asiakkaita tuleville vakuuttava suunnitelma toteutuksineen koko Aasian ja Euroopan yhdistävän reitin yhden osuuden varmistamiseksi. Tämän jälkeen tulee tarvittavasta valokuidun lisärakentamisesta toteuttaa mahdollisimman paljon yhteisrakentamisena eri toimijoiden kanssa muun valokuitu-, energia- tai liikenneinfrarakentamisen kanssa.

Alueellisesta kuljetustuesta pysyvä tukimuoto

Valtioneuvoston asetusta (1030/2018) alueellisesta kuljetustuesta sovelletaan kuljetuksiin, jotka alkavat vuosien 2018 ja 2019 aikana. Alueellinen kuljetustuki on harkinnanvarainen valtionavustus ja sitä on maksettu vuosittain noin 250 pienelle ja keskisuurelle yritykselle tavoitteena alentaa syrjäisten ja harvaan asuttujen alueiden yritystoiminnalle pitkistä kuljetusmatkoista aiheutuvia lisäkustannuksia ja siten ylläpitää ja lisätä yritystoimintaa näillä alueilla. Kuljetustuen määrä oli valtion vuoden 2018 tilinpäätöksessä 5 M€ ja vuoden 2019 tilinpäätöksessä 6 M€. Vuoden 2020 talousarviossa kuljetustuen määräraha on 6 M€.

Syrjäisillä ja harvaan asutuilla alueilla sijaitseva paikallisia raaka-aineita jalostava teollisuus on alueiden perusteellisuutta ja sillä on raaka-ainetuotantoketjujen kautta merkittävät välilliset työllisyysvaikutukset. **Epävarmuus alueellisen kuljetustuen pysyvyydestä luo selkeitä haasteita yritysten pitkäjänteiselle investointien suunnittelulle ja työvoiman kehittämiseksi.**

Alueellisen kuljetustuen määrä on Suomessa alhainen verrattuna Ruotsiin. Suomalaiset yritykset ovat joutuneet varsinkin puutavara- ja puutuoteteollisuudessa eri-arvoiseen asemaan ruotsalaisten kilpailijoiden kanssa. Kuljetustuen määrän asteittaisella korottamisella voitaisiin edistää syrjäisillä ja harvaan asutuilla alueilla sijaitsevan teollisuuden kehittymistä ja uusien yritysten syntymistä. Kuljetustuen kriteereissä tulisi myös huomioida alueella toimivien yritysten kasvanut kokoluokka. Yritysten yhdistymisten myötä kuljetustukea tulisi voida myöntää harkinnan mukaan myös suuryrityksille.

Tulevaisuudessa alueellisen kuljetustuen perusteiden tulisi edistää ympäristöystävällisiä ja vähähiilisiä kuljetusratkaisuja, kuten vesi- ja rautatiekuljetuksia. Kuljetustukea tulisi voida jatkossa myöntää Saimaan vesistöalueella tapahtuviin vesikuljetuksiin ja huomioida tuen määrässä alueen erityisolosuhteet (pitkät luotsausmatkat, kanavamaksut, kanava-liikenteen hitaus ja rajamuodollisuuksien kesto).

Alueellinen kuljetustuki tulee saada pysyväksi tukimuodoksi ja tuen määrä samalle tasolle Ruotsin kanssa.

Klusterit kilpailukyvyyn ja myönteisen rakennemuutoksen edistäjinä

Suomen aluekehittämissääntövuorossa 2020–2023 asetettujen TKI-tavoitteiden sekä kasvun ja muutosjoustavuuden tukemiseksi Suomessa tulee laatia kansallisia klusteristrategioita, tukea alueellisesti tärkeiden osaamiskeskittymien muodostumista, edistää näiden kansainvälistä verkostoitumista, sekä mahdollistaa näiden ketterä rahoittaminen. **Kansalliset strategiat toteutetaan alueilla, joten alueet tulee ottaa mukaan tiiviiseen yhteistyöhön niitä laadittaessa ja toteutettaessa.** Alueellisiin vahvuuksiin pohjautuva klusteripolitiikka tukee TKI-toiminnan kasvua ja alueiden elinvoimaisuutta.

Itä- ja Pohjois-Suomessa on tehty komission mahdollistamana tiivistä yhteistyötä vuodesta 2017 lähtien ensin seitsemän maakunnan yhteisten ja toisiaan tukevien älykkään erikoistumisen kärkien tunnistamisessa, ja nyt niihin liittyvien klustereiden verkottamisessa ja vahvistamisessa. Toiminnan veturina on ollut seitsemän maakunnan yhteinen **Elinkeinot murroksessa (ELMO) -verkosto**, jossa on tehty yhteistyötä mm. akkuteknologian ja puhtaan veden ympärille rakentuneiden osaamiskeskittymien edistämiseksi. **Tällaisten yhteistyöverkostojen ja niiden synnyttämien kokeilujen hyödyntämistä, syventämistä ja jalkauttamista tulee edistää niin valtion aluehallinnon kuin kansallisten viranomaisten toimesta.**

Suomessa on paljon klustereita ja innovaatioekosysteemejä, jotka ovat muodostuneet alueensa keskeisten TKI-toimijoiden ja toimialansa suur yritysten ympärille. Näissä yritysten, TKI-toimijoiden ja koulutusorganisaatioiden verkostoissa kehitetään uusia innovaatioita, jalkautetaan uutta teknologiaa yrityksiin ja monipuolistetaan alueella käytettävissä olevaa osaamista. Nämä verkostot edistävät niissä mukana olevien yritysten kansainvälistymistä ja uusien hankintaketjujen luomista, vahvistaen samalla alueensa elinkeinoelämän resilienssiä sekä vihreää siirtymää.

Klustereilla ja innovaatioekosysteemeillä on tärkeä rooli niin älykkään erikoistumisen toteuttamisessa kuin hiilineutraalin yhteiskunnan, kansallisen kilpailukyvyyn ja myönteisen rakennemuutoksen edistäjinä. Tämän vuoksi niiden tulee olla yksi keskeisistä kehittämissä kohteista niin maakunnallisella, ylimaakunnallisella, kansallisella kuin kansainväliselläkin tasolla, kaupunkikohtaisten ekosysteemisopimusten ollessa osa maakunnallisia toimenpiteitä klustereiden kehittämiseksi.

EU:n alue- ja rakennepolitiikan ohjelmakausi 2021–2027

EU-huippukokouksessa heinäkuussa 2020 linjattiin EU:n monivuotisesta rahoituskehiksestä 2021–2027 sekä EU:n covid-19 elvytyspaketista, ml. jäsenvaltiokohtaiset alue- ja rakennepolitiikan rahoitukset. Itä- ja Pohjois-Suomen erityismäärärahojen kannalta neuvottelutulos on hyvä. Itä- ja Pohjois-Suomeen osoitettiin huippukokouksessa uusi 100 milj. € erityisrahoitus. Lisäksi pohjoisten harvaan asuttujen alueiden erityismäärärahan, ns. NSPA-tuen taso nousee 30 eurosta 40:een euroon/hlö/vuosi. **Itä- ja Pohjois-Suomen maakunnat edellyttävät, että ao. tukitason nousu koskettaa täysimääräisesti Itä- ja Pohjois-Suomen harvaan asuttuja alueita molempien määrärahojen osalta.**

Varojen kansallisessa jaossa tulee huomioida Itä- ja Pohjois-Suomen erityishaasteet sekä liittymissopimuksen mukaiset periaatteet ja pohjoisten harvaan asuttujen alueiden erityisasema. Itä- ja Pohjois-Suomen maakunnat edellyttävät, että maakuntakohtaisen jaon perustana pidetään EU:n komission määrittämiä jäsenmaakohtaisia jakoperusteita. **Siirtymäaluetta koskevaa jakoa tehtäessä on otettava huomioon Itä- ja Pohjois-Suomen maakuntia koskevat EU:n määrittämät ansaintakriteerit.** Itä- ja Pohjois-Suomea koskevan rahoituksen laskennassa sovelletaan EU-lainsäädännössä olevaa ns. turvaverkkoa, jolla pyritään varmistamaan se, ettei Itä- ja Pohjois-Suomen rahoitusasema heikkene laskentamekanismin muutosten takia. **Turvaverkko on huomioitava myös kansallisessa ratkaisussa ja noudatettava EU-komission laskentamekanismia.**

Hallitusohjelmassa linjataan, että EU:n koheesiopolitiikassa turvataan aluekehitysrahoituksen taso sekä harvaan asutun Itä- ja Pohjois-Suomen erityisasema ja tukien pysyvyys. Nämä linjat tulee lunastaa noudattamalla suuraluekohtaisessa rahoituksenjaossa nykyisen ohjelmakauden jakosuhteita ja varmistamalla, että Itä- ja Pohjois-Suomen rahoitus vastaa vähintään kuluvan kauden tasoa.

Rahoituksen painottumista Itä- ja Pohjois-Suomeen puoltavat alueelliset kehittyneisyserot. EU-komission 2019 antaman maaraportin mukaan alueellisia kehityseroja Suomessa ei ole saatu poistettua. Alueelliset erot ovat hieman vähentyneet, mutta alueellinen eriarvoistuminen on edelleen suurinta Itä- ja Pohjois-Suomessa. Itä- ja Pohjois-Suomen tilanne on heikoin BKT:ssa ja vähiten tyydyttävä tuottavuuden ja työttömyyden osalta. Samoin alue on heikoin alue väestönkasvussa ja alueen väestötiheys on erittäin alhainen. Itä- ja Pohjois-Suomi on lisäksi heikoin alue saavutettavuudessa maanteitse, rautateitse ja internetin käytössä. Lisäksi Itä- ja Pohjois-Suomessa on heikoin innovaatio suorituskyky (heikentynyt vuodesta 2011) ja alhaisin korkea-asteen koulutuksen saaneiden 30–34-vuotiaiden määrä.

Oikeudenmukaisen siirtymän rahaston (JTF) osalta Itä- ja Pohjois-Suomi tukee komission 26.2.2020 maaraportin liitteessä D esitettyä näkemystä JTF:n kohdentamisesta Itä- ja Pohjois-Suomeen. Itä- ja Pohjois-Suomen maakunnat kuitenkin toteavat, että JTF:n alueellisen kohdentamisen lisäksi JTF:n rahoitusta tulee voida hyödyntää paitsi turpeen uusiin käyttömuotoihin, niin myös mahdollisimman laajasti vähähiilisyystavoitteita tukevaan toimintaan.

EU-huippukokouksessa linjattiin lisäksi korona-elvytysrahoituksesta. Monivuotisen rahoituskehityksen, JTF:n ja rakennerahasto-ohjelmien kautta välitettävän korona-elvytysrahoituksen alueellinen kohdentaminen tulisi Itä- ja Pohjois-Suomen maakuntien näkemyksen mukana tehdä kokonaisuutena.

Kansainvälisen alueiden välisen yhteistyön, Itämeri-yhteistyön ja arktisen ulottuvuuden tulee näkyä vahvasti tulevassa koheesiopolitiikassa.

Sisä- ja ulkorajayhteistyö (Interreg, ENI CBC) on tärkeää Suomelle, jolla on EU-maista pisin ulkoraja Venäjän kanssa, sisärajoja muiden EU-jäsenvaltioiden kanssa sekä maaraja Norjan kanssa. Venäjän, Ruotsin ja Norjan kanssa tehtävällä raja-alueyhteistyöllä on Suomelle suuri merkitys. Yhteistyötä tehdään sekä kahdenvälisessä kehittämistyössä, että laajemmassa Barents- ja NSPA-yhteistyössä, minkä vuoksi komission ehdotus raja-alueohjelmien leikkausten tasosta ei ole tarkoituksenmukaista Itä- ja Pohjois-Suomelle. Itämeren alueiden maiden bilateraalinen merirajayhteistyön jatkuvuus on huomioitava ja merellisten raja-alueohjelmien tulee olla yhdenvertaisessa asemassa maarajaohjelmien kanssa.